

เมียนมา: กองทัพก่ออาชญากรรมสงครามในปฏิบัติการล่าสุตในรัฐยะไข่

หลังจากการสอบสวนล่าสุตแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลสามารถรวบรวมหลักฐานใหม่พบว่า กองทัพเมียนมากำลังก่ออาชญากรรมสงคราม และละเมิดสิทธิมนุษยชนในรัฐยะไข่ ยังมีปฏิบัติการทางทหารที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและอาจเสี่ยงที่จะเกิดการก่ออาชญากรรมเพิ่มเติมได้อีก

ในรายงาน **“ไม่มีใครคุ้มครองเรา”: อาชญากรรมสงครามและการปฏิบัติมิชอบที่รัฐยะไข่ในเมียนมา** (“No one can protect us”: War crimes and abuses in Myanmar’s Rakhine State) ให้ข้อมูลว่า กองทัพเมียนมาได้สังหารและทำให้พลเรือนได้รับบาดเจ็บ จากการโจมตีอย่างไม่เลือกเป้าหมายตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 เป็นต้นมา กองทัพเมียนมาทำการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การจับกุมโดยพลการ การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ และการบังคับบุคคลให้สูญหาย

รายงานตรวจสอบข้อมูลช่วงที่มีปฏิบัติการทางทหารอย่างเข้มข้น ภายหลังจากมีการโจมตีอย่างเป็นระบบต่อป้อมตำรวจโดยกองทัพชาวอาระกัน ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธของกลุ่มชาติพันธุ์ในยะไข่ เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2562 ปฏิบัติการครั้งใหม่เป็นไปตามคำสั่งของรัฐบาลให้ “จัดการ” กองทัพชาวอาระกัน

“ไม่ถึงสองปีที่กองทัพเมียนมากระทำต่อประชากรชาวโรฮิงญาที่ทำให้ทั่วโลกต้องชุ่นเคือง กองทัพเมียนมาก็ปฏิบัติมิชอบอย่างโหดร้ายอีกครั้งต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในรัฐยะไข่” **นิโคลัส เบคเคิง** ผู้อำนวยการแผนกเอเชียตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลกล่าว “ปฏิบัติการทางทหารครั้งใหม่ในรัฐยะไข่ ชี้ให้เห็นว่า กองทัพเมียนมาไม่มีสำนึก ไม่มีการปฏิรูป และยังไม่มีการรับผิดชอบต่อพลเรือน และการละเมิดอย่างกว้างขวางซึ่งถือว่าเป็นยุทธวิธีอย่างจงใจของทางทหาร”

แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลทำการสัมภาษณ์ 81 ครั้ง มีการสัมภาษณ์ 54 ครั้งในพื้นที่รัฐยะไข่ช่วงปลายเดือนมีนาคม 2562 และอีก 27 ครั้งเป็นการสัมภาษณ์ในที่ห่างไกล ซึ่งประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสงครามความขัดแย้ง ทั้งนี้รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ยะไข่ โมร โรฮิงญา และคามี ซึ่งเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม ทางหน่วยงานยังได้ตรวจสอบภาพถ่าย วิดีโอ และภาพถ่ายดาวเทียม และได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้านมนุษยธรรม นักสิทธิมนุษยชน และผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ด้วย

ชุมชนชาติพันธุ์ยะไข่มีปัญหาทางการเมืองรัฐบาลของเมียนมามายาวนาน ส่วนกองทัพชาวอาระกันมีแกนนำเป็นชาวยะไข่แนวชาตินิยมซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ ในปัจจุบันคาดว่ากองทัพชาวอาระกันมีกำลังพลประมาณ 7,000 นาย ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2552 ได้ต่อสู้ร่วมกับองค์กรติดอาวุธของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ทางตอนเหนือของเมียนมา และในหลายปีที่ผ่านมามีการปะทะกับกองทัพเมียนมาในยะไข่และในรัฐชินที่อยู่ข้างเคียง โดยมีการสู้รบอย่างเข้มข้นช่วงปลายปี 2561

การตรึงกำลังทหารหน่วยใหม่ ย้ำถึงความทารุณโหดร้าย

รายงานใหม่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เผยให้เห็นหลักฐานของการปฏิบัติมิชอบของทหารเมียนมา ซึ่งเคยมีส่วนร่วมในอาชญากรรมที่โหดร้ายในอดีต รวมทั้งกองพลและกองพันทหารบางหน่วยภายใต้ศูนย์บัญชาการภาคตะวันตก แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลสามารถยืนยันได้ว่า มีการตรึงกำลังทหารหน่วยใหม่ ซึ่งมาจากกองพลทหารราบเคลื่อนที่เร็วที่ 22 และ 55 ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบต่อการละเมิดครั้งใหม่

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และหลักฐานอื่นๆ รวมทั้งภาพถ่ายดาวเทียม แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล รายงานข้อมูลการโจมตีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเจ็ดครั้ง ส่งผลให้พลเรือนเสียชีวิต 14 คน และได้รับบาดเจ็บอย่างน้อย 29 คน การโจมตีส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยไม่เลือกเป้าหมาย บางกรณีเป็นการพุ่งเป้าโจมตีพลเรือน จากเหตุการณ์หนึ่งเมื่อช่วงปลายเดือนมกราคม เด็กชายวัยห้าขวบเสียชีวิตจากลูกปืนใหญ่ ซึ่งคาดว่าถูกยิงมาจากกองทัพเมียนมาอย่างแน่นอน เป็นเหตุให้เกิดการระเบิดขึ้นที่บ้านท่ามีหลา อำเภอรัทตอง ระหว่างการสู้รบของกองทัพเมียนมากับกองทัพชาวอาระกัน แม้ว่าเด็กชายคนนั้นจะได้รับบาดเจ็บสาหัส แต่ก็ต้องใช้เวลาอีกหลายชั่วโมงก่อนที่ทหารเมียนมาจะอนุญาตให้ครอบครัวนำตัวเด็กไปโรงพยาบาล เป็นเหตุให้เสียชีวิตในวันต่อมา

ในอีกเหตุการณ์หนึ่งเมื่อกลางเดือนมีนาคม ระเบิดของกองทัพเมียนมาได้ระเบิดขึ้นที่บ้านยอร์หวงตอ อำเภอมะรวกู เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บอย่างน้อยสี่คน และบ้านเรือนเสียหาย ซึ่งเป็นบ้านของหลาชายหม่อง ชายชาวยะไข่อายุ 37 ปี เล่าว่า “ผมได้ยินเสียงระเบิด เสียงดังมาก ผมเห็นลูกไฟขนาดใหญ่ถูกยิงลงมา ตกใกล้ที่เราอยู่....ผมคิดว่าตัวลูกสาวมาไว้ในอก พอเหลียวมองกลับข้างหลัง ปรากฏว่าหลังคาบ้านของเราพังไปครึ่งหนึ่งแล้ว”

จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียม ยืนยันความเสียหายที่เกิดกับอาคารบ้านเรือนในบ้านยอร์หวงตอ รวมทั้งพบร่องรอยของกระสุนระเบิดใหม่ซึ่งตกอยู่ใกล้กับสถานีตำรวจ

ไม่ใช่แค่ชุมชนชาติพันธุ์ยะไข่จะได้รับผลกระทบจากการละเมิดของกองทัพเมียนมา แต่ในระหว่างปฏิบัติการนี้ ชุมชนอื่น ๆ รวมทั้งชาวโรฮิงญา ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ในวันที่ 3 เมษายน 2562 เฮลิคอปเตอร์ทหารได้บินและยิงโจมตีแรงงานชาวโรฮิงญาที่กำลังตัดไม้ไผ่ เป็นเหตุให้ผู้ชายและเด็กผู้ชายอย่างน้อยหกคนเสียชีวิต และได้รับบาดเจ็บอีกอย่างน้อย 13 คน “เฮลิคอปเตอร์บินมาจากด้านหลังภูเขา” ผู้รอดชีวิตคนหนึ่งบอกกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “ไม่กี่นาทีหลังจากการยิงจรวด ผมวิ่งหนีเอาชีวิตรอด คิดถึงแต่ครอบครัว คิดแต่จะหาวิธีเอาตัวรอด” การพุ่งเป้าโจมตีพลเรือนและการโจมตีอย่างไม่เลือกเป้าหมาย ซึ่งเป็นเหตุให้พลเรือนเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ ถือเป็นอาชญากรรมสงคราม

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลยังมีข้อมูลที่ระบุว่า กองทัพเมียนมาได้ตั้งฐานทัพใกล้กับวัดโบราณที่มะรวกู และมีการใช้เป็นที่มั่นเพื่อยิงโจมตีอย่างหนัก ภาพถ่ายดาวเทียมยืนยันว่ามีร่องรอยของระเบิดใกล้กับวัดเหล่านั้น และภาพถ่ายต่าง ๆ แสดงให้เห็นการพังทลายของวัดวาอาราม แม้ว่าทางหน่วยงานจะไม่

สามารถจำแนกได้ว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบต่อการโจมตี จากการใช้ข้อมูลว่าหน่วยทหารเหล่านี้มีที่ตั้งใกล้กับวัดเหล่านี้มากเพียงใด แต่กองทัพเมียนมาเคยเป็นผู้ทำลายและสร้างความเสียหายต่อมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเช่นนี้มาก่อน ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลยังเก็บข้อมูลการจับกุมโดยพลการเจ็ดครั้งในรัฐยะไข่ นับแต่เดือนมกราคม 2562 โดยเป็นการจับกุมผู้ชายทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นชายชาวยะไข่ซึ่งอยู่ในวัยที่สามารถสู้รบ และพวกเขา มักถูกรุขและปฏิบัติอย่างโหดร้าย โดยมีเป้าหมายเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับกองทัพชาวอาระกัน ชายชาวยะไข่วัย 33 ปีคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า “[ทหาร] ถามว่า ‘กองทัพชาวอาระกันเก็บอาวุธไว้ที่ไหน’ ผมตอบว่า ‘ผมไม่รู้ ผมไม่ใช่ทหารชาวอาระกัน’...ผมถูกต่อยและเตะ จากนั้นพวกเขายังใช้ปืนฟาดหัวผม...ผมพยายามเอามือป้องหัว แต่พวกเขาก็เริ่มเตะและทุบตีผม ทำให้ผมเลือดนองเต็มไปหมดทั้งบนมือ หน้า และศีรษะ”

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลยังเก็บข้อมูลการบังคับบุคคลให้สูญหาย ซึ่งเกิดขึ้นกับชายหกคน เป็นชาวมอญหนึ่งคน และอีกห้าคนเป็นชาวยะไข่ ในช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ พยานบอกว่าเธอเห็นผู้ชายคนหนึ่งถูกทหารควบคุมตัวเอาไว้ นับจากนั้นมาครอบครัวก็ไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับชะตากรรมและที่อยู่ของญาติตนเองอีกเลย

ประชาชนกว่า 30,000 คนต้องพลัดถิ่นจากการโจมตีครั้งล่าสุด อย่างไรก็ตาม ทางการเมียนมาได้สกัดกั้นไม่ให้มีการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเข้าไปในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

“ทางการทำให้พลเรือนประสบความทุกข์ยากมากขึ้น โดยปิดกั้นการจัดส่งเวชภัณฑ์ อาหาร และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมให้กับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ รวมทั้งเด็ก”

“พลเรือนในรัฐยะไข่ได้รับผลกระทบอย่างแสนสาหัสจากการโจมตีของทหารและผลลัพธ์ที่ต่อเนื่อง แต่รัฐบาลเมียนมายังปิดปากไม่พูดถึงวิกฤตที่กำลังลุกลามบานปลายนี้” นิโคลัสกล่าว

การปฏิบัติมิชอบของกองทัพชาวอาระกัน

แม้ว่าการละเมิดส่วนใหญ่จากการเก็บข้อมูลของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล จะเป็นผลงานของกองทัพเมียนมา แต่ กองทัพชาวอาระกันเองก็ทำการปฏิบัติมิชอบต่อพลเรือน รวมทั้งการลักพาตัว ทั้งนี้ตามข้อมูลในรายงาน เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม กองทัพชาวอาระกันได้ลักพาตัวชายชาวโรฮิงญา 4 คน จากหมู่บ้านสิงขรฉิง (Sin Khone Taing) เมืองราเดอดอง (Rathedaung) ตามข้อมูลจากแหล่งข่าวที่อยู่ในเหตุการณ์ได้กล่าวว่าทางกองทัพได้นำตัวทั้งสี่คนเข้าไปในป่าที่ห่างไกล มีอยู่สองคนที่หลบหนีไปได้ อย่างไรก็ตาม เราไม่ทราบชะตากรรมและที่อยู่ของคนที่เหลือเลย

ทหารกองทัพชาวอาระกันทำให้เกิดอันตรายต่อพลเรือน โดยมีปฏิบัติการหลายครั้งในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อพลเรือน กองทัพชาวอาระกันยังข่มขู่และคุกคามผู้ใหญ่บ้านและนักธุรกิจในพื้นที่ มีการ

ส่งจดหมายข่มขู่ไม่ให้แทรกแซงการดำเนินงานของกลุ่ม โดยในจดหมายแต่ละฉบับมีการใส่ลูกปืนและมีการประทับตราอย่างเป็นทางการของกองทัพชาวอาระกันด้วย

ภัยคุกคามต่อเสรีภาพในการการแสดงออก

นอกจากการละเมิดทางทหารที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง หน่วยงานความมั่นคงยังได้ทดลองใช้ยุทธวิธีเพื่อปิดปากการรายงานข่าวในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ มีการฟ้องหมิ่นประมาททางอาญาต่อบรรณาธิการของสำนักข่าวภาษาเมียนมาสามแห่งในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา

“แม้ว่าช่วงต้นเดือนนี้ทางการได้ตัดสินใจปล่อยตัววาโลนและจอโซอู สองนักข่าวจากรอยเตอร์ หลังควบคุมตัวพวกเขาโดยพลการเป็นเวลากว่า 500 วัน การกระทำที่น่าละอายต่อคนทั้งโลกในคดีนี้ ไม่ได้หยุดยั้งทางการเมียนมาจากการใช้ยุทธวิธีสร้างความหวาดกลัวในลักษณะเดียวกันเพื่อเชือดไก่ให้ลิงดู”

“รัฐบาลพรรคเอ็นแอลดีมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะมีเสียงส่วนใหญ่ในรัฐสภา และต้องใช้อำนาจนี้เพื่อยกเลิกหรือปฏิรูปกฎหมายเผด็จการ ซึ่งมักถูกนำมาใช้เล่นงานนักข่าว” นิโคไลสกล่าว

ถึงเวลาที่นานาชาติต้องเพิ่มแรงกดดัน

ปฏิบัติการทางทหารล่าสุดในรัฐยะไข่เกิดขึ้นไม่ถึง 18 เดือนหลังจากกองกำลังของเมียนมาได้ก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติต่อประชากรชาวโรฮิงญา โดยยังมีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญากว่า 900,000 คนที่อาศัยอยู่ในที่พักพิงชั่วคราวในบังคลาเทศ และรายงานใหม่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าพื้นที่เหล่านี้ไม่ปลอดภัยเพียงพอต่อการกลับมาของพวกเขา

หลักฐานใหม่ครั้งนี้ยิ่งทำให้เห็นความจำเป็นที่องค์การสหประชาชาติจะต้องหาทางจัดการกับอาชญากรรมที่ทารุณโหดร้ายของกองทัพเมียนมาในรัฐยะไข่ และในรัฐคะฉิ่น และรัฐฉานในตอนเหนือของเมียนมาอย่างเร่งด่วน คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหประชาชาติ เสนอให้มีการสอบสวนเจ้าหน้าที่ทหารระดับสูง และให้นำตัวพวกเขาเข้ารับการไต่สวนในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อาชญากรรมสงคราม และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

เนื่องจากไม่มีการรับผิดชอบตามกฎหมายในประเทศ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเรียกร้องให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ นำกรณีของเมียนมาเข้าสู่การพิจารณาของศาลอาญาระหว่างประเทศโดยเร่งด่วน และให้มีการสั่งห้ามขายอาวุธอย่างเบ็ดเสร็จต่อเมียนมา ประเทศที่เป็นพันธมิตรกับเมียนมายังควรทบทวนความสัมพันธ์กับผู้นำในกองทัพเมียนมา และใช้มาตรการแทรกแซงอย่างมีเป้าหมายต่อเจ้าหน้าที่

ระดับสูง โดยเป็นการแทรกแซงผ่านหน่วยงานพหุภาคี อย่างสหภาพยุโรป และสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

“ในขณะที่กองทัพเมียนมากระทำการที่โหดร้ายอย่างชัดเจนเช่นนี้ จึงจำเป็นที่ต้องมีแรงกดดันระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เป็นอีกครั้งหนึ่งที่ประชาคมระหว่างประเทศไม่สามารถขัดขวางกองทัพเมียนมาจากการก่ออาชญากรรม และคุ้มครองประชากรพลเรือนได้ คณะมนตรีความมั่นคงก่อตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขสถานการณ์เช่นนี้ จึงถึงเวลาที่จะต้องแสดงความรับผิดชอบของตนอย่างจริงจัง” นิกोलัสกล่าว

เอกสารสาธารณะ
